

Medicinsk gastroenterologi och hepatologi

Målbeskrivning enligt SOSFS 2015:8 med kommentarer från utbildningsutskottet i Svensk Gastroenterologisk Förening (SGF).

Delmål c6-c14 är specifika för specialiteten medicinsk gastroenterologi och hepatologi. I detta dokument inleds varje delmål med en matris innehållande Socialstyrelsens målbeskrivning och därefter följer SGF:s kommentarer till delmålet. Syftet är att förtydliga och underlätta för ST-läkare och handledare i planeringen av utbildningen.

Stockholm 2016-03-11

Marjo Kapraali, ordförande
Jan Lillienau
Lina Vigren
Henrik Hjortswang
Daniel Sjöberg
Mattias Ekstedt
Valeria Castro
Ghazaleh Mohammadian

Kompetensbeskrivning

Specialiteten medicinsk gastroenterologi och hepatologi karaktäriseras av kunskaper och färdigheter i att utreda, diagnostisera, behandla och följa upp patienter med sjukdomar i mag-tarmkanal, lever, gallvägar och bukspottkörtel.

De vanligaste och viktigaste tillstånden är inflammatorisk tarmsjukdom, hepatologiska sjukdomar, ulkus- och refluxsjukdom, malabsorption, funktions- och motilitetsstörningar samt tumörsjukdomar i mag-tarmkanal, lever och pankreas.

En viktig del av kompetensområdet är den endoskopiska verksamheten som inbegriper både diagnostisk och avancerad terapeutisk färdighet. En annan viktig del är utredning och behandling av sekundära nutritionsrubbningar parallellt med det medicinska omhändertagandet av en gastroenterologisk eller hepatologisk sjukdom.

Ett internmedicinskt synsätt ligger till grund för arbetet, men verksamheten bedrivs i nära samarbete med flera andra kompetensområden: gastroenterologisk kirurgi, bild- och funktionsmedicin, infektionsmedicin, onkologi, transplantationskirurgi och psykiatri.

Medicinsk gastroenterologi och hepatologi delar gemensam kunskapsbas med övriga invärtesmedicinska specialiteter.

Delmål c6	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska diagnostik, behandling och uppföljning av inflammatorisk tarmsjukdom, akut och långsiktigt	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i diagnostik- och behandlingskonferens Deltagande i seminarium Teoretiska studier	

Klinisk tjänstgöring:

- Slutenvård där patienter med IBD vårdas
- Öppenvård med uppföljning av IBD-patienter.
- Sidotjänstgöring på infektionsklinik
- Auskultation på kirurgisk klinik med kolorektal kompetens

Exempel på tillstånd man bör ha handlagt:

Akut svårt skov av ulcerös kolit, komplicerad Crohns sjukdom, initiera och följa upp immunmodulerande behandling vid IBD, behandlingskomplikationer, mikroskopisk kolit

Utbildningsmoment

- Deltagande i kurs om inflammatorisk tarmsjukdom

Övriga aktiviteter

- Deltagande i multidisciplinär konferens med kolorektal kirurg, gastroenterolog, radiolog, patolog och/eller onkolog
- Deltagande i patologrund
- Deltagande i röntgenrund
- Möjlighet att på den egna enheten diskutera svåra IBD-fall i form av behandlingskonferens

Delmål c7	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska utredning av onormala leverprover och i förekommande fall behandling av bakomliggande sjukdom – behärska diagnostik, behandling och uppföljning av levercirros – kunna handlägga diagnostik och behandling av akut leversvikt	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i diagnostik- och behandlingskonferens Deltagande i seminarium Teoretiska studier	

Klinisk tjänstgöring:

- Slutenvård för patienter med leversjukdomar
- Öppenvård med uppföljning av leversjuka patienter
- Sidotjänstgöring på infektionsklinik
- Om man vid den egna enheten inte handlägger patienter inför och efter en levertransplantation, bör ST-läkaren ha sidotjänstgöring på sådan enhet

Exempel på tillstånd man bör ha handlagt:

Patologiska leverprover, komplikationer till levercirrhos, primärskleroserande kolangit, primär biliär cirros, autoimmun hepatit, fettleversjukdom (NAFLD), alkoholleversjukdom, portavenstrombos.

Utbildningsmoment

- Deltagande i kurs om akut och kronisk leversjukdom

Övriga aktiviteter

- Deltagande i patologirond
- Deltagande i röntgenrond
- Möjlighet att på den egna enheten diskutera svåra leversjukdomar
- Diskutera levertransplanterade patienter i form av behandlingskonferens med transplantationskirurg

Delmål c8	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska relevant endoskopisk undersökningsteknik samt bedömning och behandling av gjorda fynd – behärska grundläggande interventionsbehandling – ha kunskap om avancerad terapeutisk intervention – ha kunskap om strålningsbiologi, strålningsfysik och strålskydd	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier Träning i simulerad miljö	

Klinisk tjänstgöring

- Endoskopisk kompetens är ett viktigt delmål för specialiteten och kräver lång tjänstgöring på endoskopienhet
- Enligt riktlinjer från Svensk Gastroenterologisk Förenings endoskopiutskott

Utbildningsmoment

- Deltagande i kurs om basal endoskopi
- Deltagande i kurs om avancerad endoskopi

Delmål c9	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska diagnostik och behandling av ulkussjukdom, gastrit och gastroesofageal refluxsjukdom – behärska diagnostik och behandling av störningar i digestion och absorption – behärska diagnostik och behandling av nutritionsrubbnings till följd av gastroenterologiska eller hepatologiska sjukdomar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Klinisk tjänstgöring:

- På enhet med nära samarbete med dietist och stomiterapeuter
- Auskultation vid enhet som utför manometri och pH-mätning

Exempel på tillstånd man bör ha handlagt:

Celiaki, pankreasinsufficiens, tarmsvikt, födoämnesintolerans och allergi, atrofisk gastrit, eosinofil esofagit, gallsaltmalabsorption.

Utbildningsmoment:

- Remissgranskning under handledning

Övriga aktiviteter

- Deltagande i patologrund

Delmål c10	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska diagnostik och behandling av funktionella mag-tarmrubbningar och motilitetsstörningar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Klinisk tjänstgöring:

- Auskultation vid enhet som handlägger anorektala motorik- och funktionsrubbningar
- Öppenvård där patienter med funktionella mag-tarmrubbningar bedöms

Exempel på tillstånd man bör ha handlagt:

Irritabel tarm, funktionell dyspepsi, kronisk intestinal pseudo-obstruktion, akalasi, gastropares, obstipation.

Delmål c11	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – ha kunskap om övriga diagnostiska metoder vid gastroenterologiska och hepatologiska utredningar	Allmänna råd Deltagande i diagnostik- och behandlingskonferens Teoretiska studier	

Klinisk tjänstgöring

- Auskultation vid radiologisk enhet

Exempel på undersökningar man bör ha närvarat vid:

Noninvasiv mätning av leverfibros, ultraljud, manometrier, pH-mätning, leverbiopsi, DT lever, MR tunntarm, MRCP, ERCP, kapselenteroskopi.

Övrig aktivitet

- Deltagande i röntgenrund

Delmål c12	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska diagnostik av tumörsjukdomar i mag-tarmkanal, lever och pankreas samt ha kännedom om sjukdomarnas olika behandlingsalternativ	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Deltagande i diagnostik- och behandlingskonferens Teoretiska studier	

Klinisk tjänstgöring:

- Auskultation på kirurgisk klinik med kolorektal kompetens
- På enhet med terapeutisk endoskopisk verksamhet

Exempel på tillstånd man bör ha handlagt:

Benigna gastrointestinala tumörer, kolorektalcancer, ventrikelcancer, esofagus cancer, hepatocellulär cancer, pankreascancer.

Övriga aktiviteter

- Multidisciplinär tumörkonferens

Delmål c13	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – ha kunskap om behandlingen av sjukdomar i mag-tarmkanalen ur ett kirurgiskt perspektiv – ha kännedom om olika behandlingsmöjligheter hos angränsande specialiteter som onkologi, infektionssjukdomar och psykiatri	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier Vårdteamarbete	

Klinisk tjänstgöring:

- Auskultation på kirurgisk klinik med kolorektal kompetens
- Sidotjänstgöring på infektionsenhet
- Auskultation eller sidotjänstgöring på beroendeenhet

Exempel på tillstånd man bör ha handlagt:

Alkoholberoende, opiatberoende, tobaksberoende.

Delmål c14	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna tillämpa lagar och andra föreskrifter som gäller för specialiteten	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare

Exempel på lagar och föreskrifter:

Lagen om vård av missbrukare, vapenlagen, försäkringsmedicin.